

CÁC VẤN ĐỀ XÃ HỘI TRONG CHUYÊN MỤC “CHUYỆN NGƯỜI-CHUYỆN TA” TRÊN BÁO VĂN NGHỆ THÁI NGUYÊN

Vi Thị Phương*

Trường Đại học Khoa học – ĐH Thái Nguyên

TÓM TẮT

Chuyên mục “Chuyện người-Chuyện ta” trên báo *Văn nghệ Thái Nguyên* thực sự mang một ý nghĩa nhân văn sâu sắc trong các vấn đề của đời sống xã hội hiện đại. Qua chuyên mục, người đọc tìm thấy những vấn đề của chính mình để từ đó góp nhặt kinh nghiệm cho bản thân. Dưới cái vẻ bề ngoài của những câu chuyện tưởng chừng nhỏ bé, đời thường đã cổ vũ tinh thần trong toàn xã hội, góp phần vào việc xây dựng nền văn hóa mới, con người mới.

Từ khóa: *Thái Nguyên, xã hội, chuyên mục, văn nghệ, báo chí.*

NỘI DUNG

Báo *Văn nghệ Thái Nguyên* là một trong hai tờ báo viết (cùng với báo *Thái Nguyên*) nằm trong đề án quy hoạch hệ thống báo chí trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên. Báo *Văn nghệ Thái Nguyên* – cơ quan ngôn luận của Hội Văn học nghệ thuật Thái Nguyên đã được Ủy ban nhân dân tỉnh phê duyệt với tôn chỉ mục đích là “Giới thiệu các sáng tác văn học nghệ thuật và hoạt động của những người làm công tác văn học nghệ thuật; đăng tải các bài nghiên cứu lý luận phê bình nhằm định hướng sáng tác văn học nghệ thuật của tỉnh góp phần phục vụ chính trị - kinh tế - xã hội của tỉnh theo đường lối đổi mới của Đảng và Nhà nước.”

Thực hiện đề án “Cải tiến và nâng cao chất lượng báo *Văn nghệ Thái Nguyên*” năm 2004, báo *Văn nghệ Thái Nguyên* đã đổi mới về nội dung cũng như hình thức với nhiều chuyên mục như: “Chuyện người-Chuyện ta”, “Văn hóa phát triển”, “Đời sống văn nghệ”, “Phóng sự, kí sự”... Ra đời từ năm 2004, chuyên mục “Chuyện người-Chuyện ta” trên báo *Văn nghệ Thái Nguyên* đến nay đã tròn 12 năm tuổi. Chuyên mục thường ở trang 2 và đề cập đến các vấn đề xã hội, bàn về nhiều khía cạnh của văn hóa, lối sống, phong tục vùng miền. Qua khảo sát tổng hợp trong 12 năm (từ năm 2004 đến 2015), báo *Văn nghệ Thái Nguyên* đã tuyên truyền hơn 200 bài viết về vấn đề “Chuyện người-Chuyện ta”.

Bám sát các vấn đề “nóng”

“Chuyện người-Chuyện ta” luôn bám sát các vấn đề mới nảy sinh trong cuộc sống thường ngày. Bàn về nạn ma túy, bài viết *Vấn đề cai nghiện ma túy ở Thái Nguyên* (Số 6, 2005), *Ma túy ở Thái Nguyên: vẫn còn treo đó những câu hỏi* (Số 13, 2006) cho thấy tệ nạn này đã “có mặt” tại nhiều gia đình, bất chấp dư luận, bất chấp luật pháp, gây bức xúc trong cộng đồng. Hiệu quả cai nghiện tại trung tâm và cai tại gia đình chưa cao, số người nghiện còn lớn. Cùng với đó là tệ tham nhũng: Bài viết *Hãy chữa ngay khi còn kịp* (Số 15, 2005) đã lên tiếng cảnh tỉnh: “thời gian không cho phép ta chần chừ, do dự, dừng để bệnh đi sâu vào xương tủy”. Nếu tệ tham nhũng chỉ có ở tập thể như cơ quan, đơn vị, trường học... thì bệnh hình thức len lỏi vào từng gia đình, cá nhân (*Bệnh hình thức*, Số 10, 2007). Cùng với đó là hàng loạt những bài viết về việc lãng phí: *Lãng phí thời gian (Lãng phí và chiếm đoạt)*, Số 13, 2005), *cả tiền bạc (4 trong 1)*, Số 20, 2005); *Sự tiết kiệm không hề có giới hạn, bao hàm cả tiết kiệm thời gian, công sức (Tiết kiệm ngay bây giờ)*, Số 8, 2008); *Các lễ hội diễn ra với quy mô hoành tráng nhưng ý nghĩa của nó liệu có tương xứng với số tiền bỏ ra? (Tiết kiệm trong các lễ hội)*, Số 24, 2005); *tiết kiệm tiền, chi tiêu (Tiết kiệm)*, Số 7, 2011); ...

Trình độ của một đất nước, một dân tộc được đánh giá qua nhiều mặt trong đó có ý thức hành vi văn hóa, văn minh của mỗi người. Thế nhưng vẫn còn tồn tại một hiện tượng

* Tel: 0912 716807, Email: phuongvi.tnue@gmail.com

tiêu cực, phản cảm của người dân có thói quen vứt rác tràn lan một cách bừa bãi trong địa bàn thành phố. Bài viết *Rác, biết rồi khổ lắm* (Số 12, 2005) phản ánh hiện trạng ngoài nước thải, khói, bụi thì rác góp phần không nhỏ vào việc hủy hoại môi trường. Bài viết kêu gọi sự tự giác của người dân, chính quyền thành phố cần có chế tài xử phạt cụ thể đối với các hành vi làm mất mỹ quan đô thị.

Giáo dục cũng là vấn đề đáng lưu tâm, đặc biệt nhìn từ góc độ người thầy: mỗi thầy cô giáo luôn coi việc dạy học sinh biết làm người làm mục tiêu cao nhất (*Chữ tâm của người thầy*, Số 17, 2006); muốn không bị tụt hậu, người giáo viên cần phải không ngừng rèn luyện, học tập nâng cao trình độ (*Thầy cũng phải học*, Số 21, 2007). Chuyên mục đã thẳng thắn đặt ra những phản hồi về thông tư 30 của Bộ GD&ĐT ban hành quyết định đánh giá và xếp loại học sinh tiểu học trong bài *Nỗi niềm đổi mới* (Số 11, 2015). Đổi mới, chăm lo, đầu tư lĩnh vực giáo dục là điều đáng làm nhưng quyết định của Bộ GD&ĐT sẽ cần thêm thời gian để nhận được sự đồng thuận,...

Nền kinh tế càng phát triển, nhu cầu đẩy mạnh giao thông để lưu thông hàng hóa, phục vụ việc đi lại là điều thiết yếu. Giảm thiểu tai nạn giao thông có ý nghĩa bức thiết, lớn lao với toàn xã hội. Đáng đi đứng, sự đi lại cũng cần phải đúng luật lệ. Đó thể hiện trình độ hiểu biết, văn hóa của mỗi người, thể hiện trình độ văn minh của một thành phố, một đất nước. Vi phạm giao thông phần nhiều do người tham gia chưa hiểu luật. Bài viết *Lại bàn về chuyện vượt đèn đỏ* (Số 8, 2011) nêu ra thực trạng đáng buồn và thiếu ý thức của quần chúng nhân dân; “An toàn là hạnh phúc của mọi người!”. điều đó chỉ có được khi tất cả mọi người tham gia giao thông đều thể hiện sự tôn trọng lẫn nhau (*Tản mạn về tháng an toàn giao thông*, Số 19, 2006); đội mũ bảo hiểm là thể hiện nếp sống công nghiệp và văn hóa giao thông (*Tạo thói quen đội mũ bảo hiểm*, Số 17, 2007); (*Giữ gìn trật tự giao thông tại các khu đô thị*, Số 10, 2011)...

Bàn về vấn đề lao động và việc làm, bài viết *Sinh viên, đừng sợ!* (Số 3, 2015) cho thấy tình trạng “chật vật” tìm việc của sinh viên mới tốt nghiệp hiện nay đang ngập tràn cả nước. Nội dung bài viết nhắc nhở sinh viên không vì thế mà nên hoang mang, lo lắng, cần biết xây đắp ước mơ và tự tin vào đời,...

Nói tới văn hóa là đề cập tới giá trị vật chất và tinh thần do con người tạo ra, có giá trị lịch sử và bản sắc dân tộc. Ngôn ngữ cũng là một trong các đề tài về văn hóa mà chuyên mục đề cập. Hiện nay, trong xu thế hội nhập quốc tế, bên cạnh việc tiếp thu và Việt hóa được nhiều cái hay, cái đẹp của tiếng nói, chữ viết nước ngoài thì sự trong sáng của tiếng Việt đang bị ảnh hưởng tiêu cực. Việc lạm dụng thái quá tiếng và chữ nước ngoài trên đất nước, sẽ vô tình làm cho tiếng Việt bị lãng quên (*Chữ Tây trên phố ta*, Số 22, 2009); (*Lại bàn về người Việt và tiếng Việt*, Số 6, 2010); phải yêu quý và tôn trọng tiếng Việt (*Tây thích tiếng ta?*, Số 21, 2012); Dẫu biết việc phổ cập dần dần tiếng Anh để tạo cơ hội hòa nhập quốc tế là điều rất cần thiết, tuy nhiên, việc “sính ngoại” thái quá có nên chăng? (*Những tám biển trên đường phố*, Số 28, 2014)....

Trong lĩnh vực văn chương cũng tồn tại những thực trạng đáng suy ngẫm: “Văn chương thực sự” mới làm nên tên tuổi nhà văn. Danh hiệu “nhà văn” do chất lượng tác phẩm xuất hiện trên mặt báo nhiều hay ít, phải do dân suy tôn chứ không thể tự mình “lăng xê” lên được. Cái danh phải gắn với cái thực. Các bài viết *Ngày xuân bàn về danh hiệu “nhà...”* (Số 5, 2008); *800 nhà văn-nhiều hay ít* (Số 10, 2005); *Nhà văn-cái tên hay tác phẩm?* (Số 16, 2011)... đã nói lên điều đó. Đạo văn trong văn chương là cái phi đạo đức nhất đối với nghề văn (*Đạo văn*, Số 24, 2008);..

Có thể nói, *Chuyện người-Chuyện ta* là chuyên mục xã hội hóa các sự kiện, vấn đề từ một góc phố, làng quê, ở một không gian hẹp thành sự kiện và vấn đề toàn xã hội, thậm chí toàn cầu. Bám sát đời sống và gắn liền với

những vấn đề an sinh xã hội, chuyên mục tạo ra một “cú hích” đối với người đọc, thu hút họ tham gia vào dòng chảy của đời sống. Mỗi câu chuyện được đề cập đến đều là những bằng chứng sinh động về “bộ mặt” của xã hội. Trong đó, những tri trệ của xã hội được đề cập một cách thẳng thắn, trung thực, khách quan để mọi người cùng nhìn nhận.

Cởi mở các khía cạnh nhỏ

Hàng trăm câu chuyện trong chuyên mục không phải là sự khuôn mẫu, sao chép lặp lại mà chúng được tạo thành một hệ thống đầy ấn tượng. Để độc giả rèn luyện được thói quen sống có văn hóa, chuyên mục đã nhẹ nhàng đưa ra những câu chuyện, những vấn đề tưởng như rất nhỏ nhưng có ý nghĩa giáo dục lớn như chuyện hợp hành, đổi mới lễ khai giảng, văn hóa vỗ tay trong các hội nghị hoặc trên sân khấu, văn hóa thăm hỏi: *Văn hóa ứng xử* (Số 29, 2012), *Viết chữ đẹp* (Số 6, 2008), *Chuyện về người đồng nát* (Số 19, 2008), *Lời đồn* (Số 14, 2009), *Khi panô, băng rôn ngập đường* (Số 19, 2015) ...

Tình trạng “Nghiện internet” của không ít người đang trở thành vấn đề nhức nhối đối với xã hội thời hiện đại. Bài viết *Nhỏ to về internet* (Số 25, 2011) cho thấy internet dù hiện đại đến đâu thì trước sau nó cũng chỉ là phương tiện để chúng ta sử dụng hàng ngày. Hãy tự biết cách vận dụng internet như thế nào sao cho mang lại những kết quả tốt nhất cho cuộc sống của mình. Cũng trong thời đại mới, dù đang hướng tới văn minh hiện đại, nhưng vẫn khó tránh khỏi thói đồ kị. Đồ kị là một trong những nguyên nhân làm nảy sinh ra các mâu thuẫn (*Đồ kị*, Số 5, 2009);..

Nhiều phạm vi đề tài được đề cập, “Chuyện người-Chuyện ta” như là bức tranh thu nhỏ của xã hội đương thời, là tấm gương phản ánh trung thực cuộc sống với tất cả sự ồn ào, náo nhiệt, xấu tốt đan xen. Chuyên mục thể hiện sự quan sát và vốn sống của người viết. Trong bất kỳ lĩnh vực nào, tác giả không “đánh bóng, tô hồng” mà sẵn sàng chỉ ra sự thật, hạn chế. Nếu lên những tiêu cực, yếu kém trong

xã hội, chuyên mục nhằm phê phán, cảnh tỉnh, răn đe những việc làm đi ngược lại với truyền thống tốt đẹp của con người Việt Nam.

Qua chuyên mục, người đọc tìm thấy những vấn đề của chính mình để từ đó góp nhặt kinh nghiệm cho bản thân. Hóa ra, dưới cái vẻ ngoài của những câu chuyện tưởng chừng nhỏ bé đời thường đã cổ vũ tinh thần trong toàn xã hội, góp phần vào việc xây dựng nền văn hóa mới, con người mới.

Chuyên mục được thể hiện dưới hình thức những bài chính luận ngắn, thường chỉ từ 200-300 chữ. Ngôn ngữ mang tính đại chúng, gần gũi và dễ hiểu nhưng không có nghĩa là dễ dãi mà luôn khiến người đọc phải suy ngẫm. Với ngôn ngữ này, tính bình giá, bộc lộ cảm xúc, suy tư được người viết trình bày một cách thẳng thắn và trực tiếp trong từng nội dung của thông tin bài viết. Tác giả đã phân tích từ theo nghĩa của từ điển tiếng Việt; trích dẫn vụ việc, các vấn đề mà một số báo đã nêu, đan xen nhiều câu chuyện hấp dẫn, sâu sắc; dẫn ra nhiều ví dụ về những tấm gương như Hồ Chí Minh, Khổng Tử, nhà vật lý vĩ đại Mai-con-Pha-ra-đây, nhà văn hóa-giáo sư Phan Ngọc,... từ đó tạo nên những góc nhìn đa chiều về nội dung câu chuyện. Chuyên mục đã đưa ra nhận định, so sánh, bàn cách giải quyết hoặc gợi mở để người đọc và các cơ quan có trách nhiệm xem xét: *Đối thoại với chủ tịch huyện* (Số 14, 2012); *Vụ “chặt cây xanh” và sức mạnh của truyền thông xã hội* (Số 13, 2015)... Sự tạo lòng tin cho nhân dân góp phần tạo nên sự đồng lòng, nhất trí cao trong toàn xã hội chính là chìa khóa để giải quyết mọi vấn đề.

Chuyện người, chuyện ta! nghe đơn giản nhưng không hề nhàm chán nhờ sự tư duy sắc sảo “...người ta bảo đó là tự do tín ngưỡng, là đời sống tâm linh được tôn trọng, là bản sắc văn hóa dân tộc đang được phát huy. Nói thế không hẳn là sai nhưng cũng có nhiều người bảo đó là mê tín dị đoan, không nên khuyến khích và cần được giáo dục để đi đến bài trừ. Vậy, phải hiểu đó là tâm linh hay là

mê tín?” (*Hai chữ tâm linh*, Số 15, 2009); và biết đặt ra những câu hỏi để người đọc lắng lại, suy ngẫm: “*Trong lúc hiện nay đang có quá nhiều lời bàn tán đến sự suy thoái đạo đức, đến thái độ thờ ơ, vô cảm của không ít người trong xã hội mà lại đề cập đến vị tha xem ra có hơi lạc lõng chăng ?*” (*Vị tha*, Số 8, 2009); hay “*Tại sao suốt mấy chục năm nay, cứ mỗi khi nhận thấy cần phải ngăn chặn những biểu hiện vi phạm pháp luật ở hầu hết các quy định nhà nước, và nhất là ở các đợt “ra quân” thì các cấp, các ngành đều ban hành thêm chỉ thị để nhắc nhở và nhấn mạnh sẽ xử lý nghiêm tất cả các trường hợp không chấp hành?*” (*Bao giờ thôi “xử lý nghiêm”*, Số 16, 2014);... Chuyên mục đưa ra được vấn đề nhận định, so sánh, bàn cách giải quyết hoặc gợi mở để người đọc và các cơ quan có trách nhiệm xem xét: *Đối thoại với chủ tịch huyện* (Số 14, 2012); *Vụ “chặt cây xanh” và sức mạnh của truyền thông xã hội* (Số 13, 2015)... Sự tạo lòng tin cho nhân dân góp phần tạo nên sự đồng lòng, nhất trí cao trong toàn xã hội chính là chìa khóa để giải quyết mọi vấn đề. Tất cả những điều đó góp phần tạo nên tính lập luận, tính chính luận và khái quát cao trong bài viết.

SUMMARY

SOCIAL ISSUES ON "CHUYEN NGUOI – CHUYEN TA" CATEGORY IN VAN NGHE THAI NGUYEN NEWS

The category "Chuyen nguoi – Chuyen ta" in *Van nghe Thai Nguyen* news really brought a deep human significance on the problems of modern social life. Through this category, readers find their own problems to collect experiences that annoyed themselves. Under the appearance of seemingly small story, life was applauded in society, contributing to the building of a new culture, new people.

Key words: *Thai Nguyen, social, category, arts, journalism.*

Báo chí nói chung và báo Văn nghệ nói riêng đều có nhiều tác dụng tích cực đến đời sống, con người và xã hội. “Chuyện người-Chuyện ta” trên báo *Văn nghệ Thái Nguyên* mang ý nghĩa nhân văn và giáo dục lớn, góp phần thay đổi nhận thức, nâng cao ý thức xã hội, ý thức cộng đồng cho người đọc. Chuyên mục như mặt gương để người đọc tự soi mình vào đó, vừa giúp giải trí, nâng cao năng lực thẩm mĩ, vừa khiến ta lắng lại, suy nghĩ, tự điều chỉnh cách sống để “văn hóa” hơn. Con người có văn hóa và lối sống lành mạnh là yếu tố quan trọng để thực hiện nhiệm vụ công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước vì mục tiêu dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Báo Văn nghệ Thái Nguyên, các số từ 2004 đến 2015.
2. Phạm Thành Hưng (2007), *Thuật ngữ Báo chí-Truyền thông*, Nxb Đại học quốc gia, HN.
3. Phan Văn Kiên (2012), *Phân biện xã hội của tác phẩm báo chí Việt Nam qua một số kiện nổi bật*, Nxb Thông tin và Truyền thông, HN.
4. Trần Quốc Vượng (Chủ biên) (2005), *Cơ sở văn hóa Việt Nam*, Nxb Giáo dục, HN.
5. Bill Kovacha & Tom Roenstiel (2013), *Những yếu tố của báo chí*, Nxb Thông tấn, HN.

Vi Thị Phương*

University of Science – TNU

Ngày nhận bài: 10/9/2016; **Ngày phản biện:** 28/9/2016; **Ngày duyệt đăng:** 31/03/2017

* Tel: 0912 716807, Email: phuongvi.tnue@gmail.com